

CORAZ
LEPSZA

WARSZAWA

KONSULTACJE SPOŁECZNE

JAKIE DZIAŁANIA
W IZBIE PAMIĘCI NA
WOLI?

RAPORT Z KONSULTACJI
SPOŁECZNYCH

CORAZ
LEPSZA

WARSZAWA

KONSULTACJE SPOŁECZNE

O CO PYTALIŚMY?

O CO PYTALIŚMY?

W Parku Powstańców Warszawy powstaje Izba Pamięci, którą będzie prowadzić Muzeum Warszawy. To miejsce Pamięci o osobach, które zginęły podczas Powstania Warszawskiego. Na Izbę składają się dwa pawilony i Mur Pamięci. Izba ma być miejscem wystaw, pokazów filmów, spotkań, koncertów i lekcji.

Podczas konsultacji chcieliśmy dowiedzieć się, co mieszkańcy i mieszkanki chcą, żeby działo się w Izbie Pamięci. Jakie działania przyciągną ich do tego miejsca? Jakie tematy warto poruszać w tym miejscu?

Mobilny punkt konsultacyjny – 23 czerwca
fot. Jacek Czerwiński

O CO PYTALIŚMY?

Pytaliśmy o to jakie pomysły na działania i tematy, które warto poruszać w Izbie mają osoby uczestniczące w konsultacjach. Prosimy też o ocenienie, które ze wstępnych propozycji Muzeum Warszawy, są dla nich najbardziej interesujące.

Główne pytania konsultacyjne:

- Jakie tematy warto poruszać w Izbie Pamięci?
- W jakich aktywnościach chciał_byś tu uczestniczyć?
- Jakie zajęcia i działania związane z historią są dla Ciebie atrakcyjne?

Pytania pomocnicze:

- Które tematy są dla Ciebie interesujące?
- Co powinno dziać się w Izbie, żebyś chciał_a tu spędzać swój wolny czas?
- Co by Cię przyciągnęło do Izby? Jakie wydarzenia/akcje?
- Kiedy najlepiej żeby działały się takie akcje?
- Jak łączyć wątek pamięci historycznej i upamiętnienia z otwartością na sąsiedztwo, włączanie mieszkańców i mieszkanki w działania?
- Co chciał_byś robić w wymarzonym miejscu, które zajmuje się historią?
- Czego na pewno nie chcesz w takim miejscu?

JAK PYTALIŚMY?

Rozmawialiśmy z mieszkańcami i mieszkankami Woli przy 4 mobilnych punktach konsultacyjnych w różnych lokalizacjach w pobliżu Izby Pamięci.

Pomysły na działania i tematy, które warto poruszać w Izbie zapisywaliśmy na karteczkach i przyklejaliśmy na tablicy wózka konsultacyjnego.

Dodatkowo korzystaliśmy z planszy przyczepionej z drugiej strony tablicy wózka. Na planszy przedstawiliśmy wizualizację Izby Pamięci oraz wstępne propozycje na działania i tematy, które mogą być podejmowane w Izbie. Chętne osoby mogły ocenić propozycje zaznaczając kropką na planszy te, które były dla nich najbardziej interesujące. Części osób łatwiej było rozmawiać odnosząc się do już istniejących propozycji.

Mobilny punkt konsultacyjny – 23 czerwca
Fot. Jacek Czerwiński

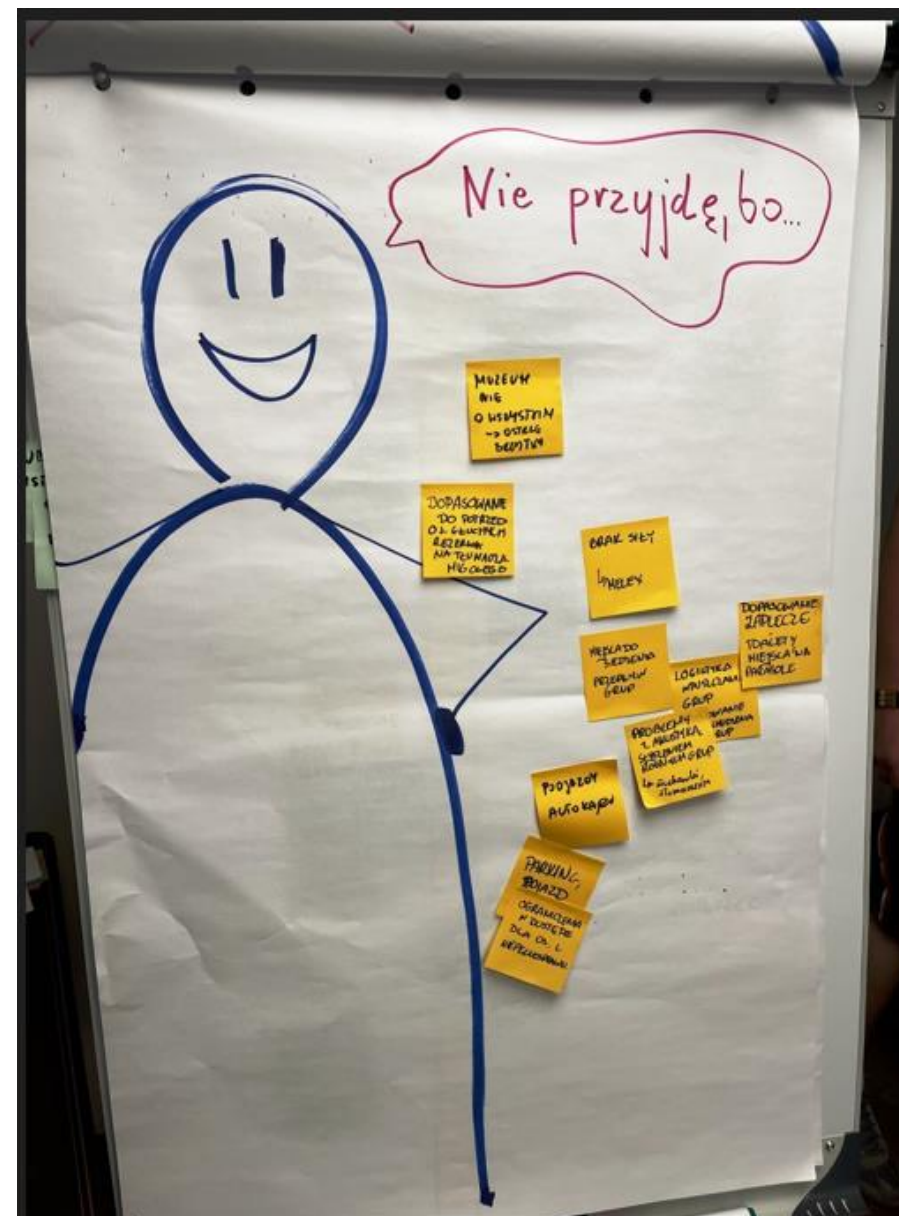
JAK PYTALIŚMY?

Ponadto przeprowadziliśmy cztery spotkania dla konkretnych grup i jedno otwarte spotkanie online na Zoomie transmitowane na YouTube.

Spotkanie online składało się z prezentacji o Izbie oraz serii pytań i odpowiedzi. Pozostałe spotkania prowadziliśmy w formie warsztatowej. Ich scenariusz obejmował rozmowę o cechach i funkcjach wymarzonego muzeum, umieszczanie pomysłów na działania w Izbie na osi czasu, krótką prezentację o inwestycji i dyskusję o barierach korzystania z oferty Izby.

Opinie zbieraliśmy również mailowo.

Obserwowaliśmy też komentarze, które pojawiały się pod postami o Izbie na profilu Konsultacji Społecznych Warszawa na Facebooku.

Spotkanie z organizacjami – 7 czerwca
Fot. Mateusz Wojcieszak

CORAZ
LEPSZA

WARSZAWA

KONSULTACJE SPOŁECZNE

KALENDARIUM

KALENDARIUM

- Start konsultacji społecznych // 1 czerwca 2022
- Spotkanie online // 6 czerwca (poniedziałek), godz. 17-18
- Spotkanie z osobami starszymi w MAL Kotłownia // 7 czerwca (wtorek), godz. 11-12
- Spotkanie z organizacjami zajmującymi się historią // 7 czerwca (wtorek), godz. 17-19
- Mobilny punkt konsultacyjny na Ulrychowie // 8 czerwca (środa), godz. 13-15
- Spotkanie online z nauczycielkami i nauczycielami // 8 czerwca (środa), godz. 17-19

KALENDARIUM

- Mobilny punkt konsultacyjny w parku Sowińskiego // 12 czerwca (niedziela), godz. 14-18
- Spotkanie z młodzieżą w 86. LO im. Batalionu „Zośka” // 13 czerwca (poniedziałek), godz. 8-10
- Mobilny punkt konsultacyjny przy Izbie Pamięci na ul. Sowińskiego // 14 czerwca (wtorek) godz. 16-19
- Mobilny punkt konsultacyjny na Odolanach // 23 czerwca (czwartek), godz. 10-12
- Przesyłanie opinii mailowo // od 1 do 26 czerwca
- Zakończenie konsultacji społecznych // 26 czerwca 2022

CORAZ
LEPSZA

WARSZAWA

KONSULTACJE SPOŁECZNE

CO USŁYSZELIŚMY?

UCZESTNICY

W konsultacjach wzięło udział ok. 210 osób:

- 13 podczas spotkania z osobami starszymi,
- 6 osób z organizacji zajmujących się historią,
- 3 podczas spotkania z nauczycielami,
- 12 podczas spotkania z młodzieżą,
- Około 170 podczas mobilnych punktów konsultacyjnych,
- Dostaliśmy też 6 maili z opiniami.

W konsultacjach wzięła udział zróżnicowana grupa. Podczas punktów konsultacyjnych rozmawialiśmy z osobami w różnym wieku, z różnym poziomem zainteresowania historią i z różną znajomością dzielnicy. Były to osoby, które mieszkają w okolicy Izby Pamięci, ale też przyjezdne, korzystające z parku, uczące się w pobliskich szkołach i pracujące w okolicy.

OPINIE I POMYSŁY

Opinie ogólne o wizji i funkcjonowaniu Izby:

- W Izbie nie powinno zabraknąć miejsca na rozmowę o krytycznym podejściu do wojny i Powstania - ważna jest rzetelność przedstawianych faktów.
- W Izbie powinna być przedstawiana ciągłość historii - co działo się przed i po, a nie tylko w trakcie Powstania Warszawskiego.
- Dla wielu osób ciekawe jest raczej przedstawienie życia codziennego, niż „historia wielka, patetyczna”, której uczymy się w szkole.
- Izba nie powinna być miejscem sporów politycznych.
- Podczas konsultacji wybrzmiało zmęczenie smutkiem i patosem, poczucie, że jest już wystarczająco dużo miejsc upamiętnienia.
- „Żałoby w tym miejscu wystarczy”. Dobrze żeby to było takie miejsce, że można przyjść z rodziną, dziećmi, miejsce, które zostawia wspomnienia, nie miejsce płaczu.
- Izba powinna patrzeć w przyszłość, nie być tylko miejscem umartwiania i rozpamiętywania przeszłości.
- W Izbie należy pamiętać o tym, że wojna to przerażające doświadczenie, które nigdy nie powinno się powtórzyć – nie gloryfikować jej.
- Dobrze żeby w Izbie były rzeczy działające na poziomie odczuwania, emocji, interaktywne, a nie same gabloty.
- Warto zadbać o digitalizację materiałów w Izbie – przede wszystkim rozmów z osobami, które żyły w czasie wojny i Powstania.

OPINIE I POMYSŁY

- Dobrze żeby w Izbie działały się też rzeczy niezwiązane tylko z tematyką Izby, które przyciągną ludzi niezainteresowanych historią i pozwolą im oswoić się z przestrzenią i przy okazji pozwolą zapoznać się z ofertą Izby.

Opinie dotyczące lokalnego kontekstu Izby na Woli:

- Szczególnie w komentarzach na Facebooku mocno wybrzmiało niezadowolenie z faktu, że Izba w ogóle powstaje, a decyzja o jej zbudowaniu nie była należycie skonsultowana z osobami mieszkającymi w okolicy.
- Warto zadbać o lokalny wydźwięk Izby – przedstawiać tu przede wszystkim historię Woli, dodać do kalendarza wydarzeń rocznicę rzezi Woli.

- Dobrze żeby tworzyła spójny i logiczny ciąg z innymi upamiętnieniami w okolicy (cmentarzem, pomnikami).
- Dobrze żeby Izba otworzyła się na okolicznych mieszkańców.
- Dla większości osób ważne jest to, żeby Izba Pamięci nie ograniczyła bardziej przestrzeni zielonej i rekreacyjnej parku, w którym się znajduje, była miejscem żywym i zachęcającym do interakcji.
- Znajdująca się obecnie w parku instalacja „Zachowajmy ich w pamięci” pozwala dyskutować o historii niejako przy okazji. Nie trzeba wchodzić do instytucji, żeby rozmawiać. Dobrze, żeby Izba również dawała taką możliwość.

OPINIE I POMYSŁY

Typy działań, które są interesujące dla mieszkańców i mieszkańek:

- Wydarzenia integrujące lokalną społeczność (np. wspólne śpiewanie, festyny i pikniki z jedzeniem i różnymi aktywnościami, luźne spotkania sąsiedzkie),
- Spotkania ze świadkami historii – osobami, które żyły w czasie Powstania (nie tylko z tymi, które w nim walczyły) i z ich rodzinami, z ekspertami_kami,
- Działania, w których tworzenie mogą zaangażować się osoby korzystające z Izby (np. wywiady prezentowane w Izbie mogą być nagrywane przez młodzież z okolicznych szkół, tworzenie gier terenowych),
- Działania na zewnątrz Izby (aktywne, np. spacer po cmentarzu z osobą oprowadzającą, potańcówki tematyczne, gry terenowe i spokojniejsze, np. koncerty plenerowe, pokazy świetlne na budynku),
- Spotkania dyskusyjne (np. wokół prowokacyjnych pytań, w ramach dyskusyjnego klubu filmowego, debaty),
- Działania radosne, celebrujące (np. imprezy w tematyce XX-lecia międzywojennego, festyny),
- Działania filmowe (np. kino plenerowe, pokazy filmów wewnątrz Izby, warsztaty tworzenia filmów, dyskusyjny klub filmowy),

OPINIE I POMYSŁY

- Działania związane z literaturą (np. punkt wymiany książek, słuchowiska),
- Warsztaty i działania artystyczne np. z tworzenia makiet na podstawie zdjęć, malowanie, przedstawienia teatralne,
- Zajęcia dla dzieci (np. o tematyce patriotycznej przy okazji obchodów, ruchowe),
- Konkursy, quizy, loterie (np. Kahoot, konkursy międzyszkolne, turniej taneczny),
- Wystawy pozwalające poznawać historię na własną rękę (np. wizualizacje, filmy, zdjęcia, kroniki, listy, archiwalia, Virtual Reality),
- Działania związane z zielenią – np. wspólne sadzenie i pielęgnowanie rabat kwiatowych,
- Działania edukacyjne (np. scenariusze zajęć dla szkół, gry planszowe, szkolenia, konferencje),
- Gry historyczne, terenowe, geocaching w i przy Izbie.

OPINIE I POMYSŁY

Tematy, które powinny być poruszane w Izbie Pamięci – propozycje osób uczestniczących w konsultacjach:

- Życie codzienne podczas Powstania.
- Społeczny wydźwięk wojny – m.in. jak wyglądało codzienne życie matek z dziećmi, jak sobie radziły, historia matki Lurie.
- Porównywanie stylu życia, zainteresowań kiedyś i teraz
- Nie tylko tragedia Powstania, też życie przed i po nim.
- O Warszawie, o Woli, historii ludzi, którzy leżą na cmentarzu. Dlaczego ten cmentarz w ogóle tu jest.
- Cmentarz Powstańców Warszawy na tle innych cmentarzy wojskowych – porównania, analogie.
- Cywilne ofiary obrony Warszawy w 39’.
- Rola osób LGBT+ w Powstaniu – przesłanie pokojowe (stop nagonce teraz), zwrócenie uwagi na to, że takie osoby też brały udział w powstaniu.
- Jak historia w ogóle była zmanipulowana? Co po II Wojnie Światowej?
- Czy osoby żyjące w trakcie PW żałują jakichś swoich zachowań? Czy podjęłyby inne decyzje?
- Rola kobiet w Powstaniu.
- O pilotach RAF-u, którzy zginęli w okolicy Izby.
- Gangsterzy tamtych czasów.
- Militaria, harcerstwo dawniej.
- Nieznane, wstrząsające historie, wieczory dla dorosłych.

OPINIE I POMYSŁY

Odpowiadając na pytanie konsultacyjne, ludzie często zwracali uwagę na rzeczy związane z dostępnością i logistyką działań:

- Należy zadbać o dostępność Izby dla osób z niepełnosprawnościami ruchu, wzroku i słuchu, m.in.: rezerwę na tłumaczenie na Polski Język Migowy, audioprzewodniki, które pozwolą na samodzielne zwiedzanie Izby Pamięci.
- Warto zadbać o to, żeby Izba była dostępna nie tylko w j. polskim, ale też angielskim, ukraińskim i innych – mogą pomóc w tym kody QR.
- Należy zadbać o dopasowanie harmonogramu działań Izby do szkolnej podstawy programowej i wydarzeń w innych instytucjach.
- Ważne jest dobre oznaczenie Izby w przestrzeni parku.
- Wydarzenia w Izbie powinny być rozłożone w czasie, tak żeby działa się w niej coś cały rok, a nie tylko w okresie obchodów, można tworzyć miesiące tematyczne wokół świąt – np. historie rodzinne, role matki i ojca w Powstaniu w maju i czerwcu.
- Ważne jest dobre przygotowanie zaplecza Izby: szatni, miejsca na parasole, kącika dla najmłodszych, toalety.
- Warto zadbać o wystrój wnętrza, możliwość siedzenia, np. ławki, pufy.
- Dobrze, żeby w Izbie był przewodnik (osoba, która oprowadzi).
- Przemyślana logistyka wejść – zadbanie o przepływy grup, o to żeby się nawzajem nie słyszały.
- Ważna jest uważność na wiek i dojrzałość osób odwiedzających Izbę – informacje o treściach drastycznych – możliwość podjęcia decyzji przez osoby zwiedzające.
- Wyzwaniem jest też brak miejsc parkingowych w okolicy.

OPINIE I POMYSŁY

Przed przyjściem do Izby Pamięci może powstrzymać:

- Opinia typowego, nudnego muzeum,
- Zbyt rozmyty przekaz - Izba nie może być o wszystkim – musi mieć precyzyjnie określony cel i jasno to komunikować,
- Brak wybicia się informacji o Izbie – szczególnie w Warszawie jest duża konkurencja instytucji,
- Brak zainteresowania ofertą, która może wydawać się dość wąska,
- Brak czasu – niedopasowanie godzin działania Izby, niedopasowanie do podstawy programowej.

Zestawienie wszystkich opinii zebranych podczas konsultacji znajduje się w załączniku do raportu.

Mobilny punkt konsultacyjny – 8 czerwca
Fot. Katarzyna Szewczyk

CORAZ
LEPSZA

WARSZAWA

KONSULTACJE SPOŁECZNE

WNIOSKI I REKOMENDACJE

WNIOSKI

Działania w Izbie Pamięci powinny:

- Być otwarte na lokalną społeczność, skupiać się w szczególności na historii Woli, a swoje działania kierować przede wszystkim do osób mieszkających w pobliżu.
- Być komunikowane w sposób przystępny dla „zwykłego” odbiorcy.
- Wpisywać się w kontekst społeczny i przestrzenny lokalizacji Izby, łączyć sferę upamiętnienia z potrzebami spędzania wolnego czasu (park to nie tylko cmentarz, ale też miejsce odpoczynku i rekreacji).
- Być dostępne dla osób z niepełnosprawnościami ruchu, wzroku, słuchu.
- Być dostępne w różnych językach.
- Być dopasowane do potrzeb różnych grup wiekowych, także dzieci.
- Być rozłożone w ciągu całego roku, tak żeby cały czas się coś działo, a nie tylko w czasie intensywnych obchodów od 30 lipca do 3 października.
- Ważna jest dbałość o komunikację, dobre oznaczenie przestrzeni – dojścia do niej, także żeby ludzie wiedzieli że to miejsce darmowe, że są w nim toalety, z których mogą skorzystać.

WNIOSKI

- Warto zastanowić się nad możliwością włączania mieszkańców i mieszkanek w tworzenie programu Izby na bieżąco.
- Dużą popularnością cieszyły się rozwiązania angażujące, mogące inspirować do własnych działań.
- Propozycje aktywności fizycznej przy Izbie (np. potańcówki, joga) – spotkały się z bardzo różnym odbiorem, dla niektórych są to interesujące działania, dla innych coś, czego nie wypada robić w miejscu pamięci.
- Potrzebna jest elastyczność programu, jego "próbowanie" w praktyce i dopasowywanie go do sytuacji i wydarzeń w innych instytucjach.
- Ważna jest dbałość o zielen przy Izbie – w przestrzeni publicznej słyszalne są głosy wypominające wycinkę drzew na terenie budowy.
- Wśród mieszkańców i mieszkanek jest obawa o to, czy Izba nie zawłaszczy przestrzeni parku (w tym sąsiadującego z nią placu zabaw).
- Warto zadbać o to, żeby Izba była ogólnodostępna i można było w niej komfortowo spędzać czas.

WNIOSKI

Z propozycji działań, największe zainteresowanie wzbudziło:

- Kino plenerowe, pokazy filmów w Izbie.
- Koncerty plenerowe.
- Spacery po cmentarzu z przewodnikiem.
- Tworzenie gier terenowych.
- Spotkania ze świadkami historii.
- Wspólne śpiewanie.

Tematy, które budziły największe zainteresowanie to:

- Tajemnice cmentarza na Woli.
- Życie codzienne i społeczny wydzźwięk wojny (temat zaproponowany przez osoby uczestniczące w konsultacjach).
- Jak PRL manipulował prawdą o Powstaniu Warszawskim?

Mobilny punkt konsultacyjny – 23 czerwca
Fot. Jacek Czerwiński

REKOMENDACJE

- Dobrze żeby Izba była **otwarta na lokalną społeczność**, budowanie relacji - warto rozważyć wyznaczenie osoby/ zespołu, która będzie zajmować się dbaniem o relacje sąsiedzkie, w tym współpracą z pobliskimi szkołami, Miejscem Aktywności Lokalnej czy Wolskim Centrum Kultury, programem działań lokalnych.
- Typy działań i tematów w Izbie trzeba **dopasowywać do jej rzeczywistych odbiorców** – sprawdzać, jak się przyjmują i na tej podstawie aktualizować program.
- Izba powinna **współpracować z innymi placówkami zajmującymi się podobną tematyką** – szczególnie z Muzeum Powstania Warszawskiego. Ważne jest wypracowanie dobrej strategii komunikacyjnej działań, rozróżniania tych instytucji.
- Program Izby powinien być połączony ze **szkolną podstawą programową**, warto też żeby Izba nawiązała stałą współpracę z okolicznymi szkołami.
- W Izbie powinny być działania **dla różnych grup wiekowych**, także dla dzieci.
- Ważne jest **otwarcie działań** – z pompą, fetą, orkiestrą, ważne jak to miejsce się zaprezentuje w pierwszym kontakcie, żeby było miejsce na spotkanie się ludzi ze sobą.
- Izba wydaje się przygnębiającym miejscem - tworząc program, warto szukać kontry, **dbać w komunikacji o to, żeby miejsce nie przytłaczało smutkiem i patosem**, a było bardziej narracją o konsekwencjach wojny i patrzeniu w przyszłość.

REKOMENDACJE

- Dla niektórych to jest i będzie poważne miejsce, innym zawsze będzie zależeć na swobodzie terenu zielonego - **z tą różnorodnością potrzeb wobec Izby warto się pogodzić** i budować program wokół dwóch przeciwnych biegunów, szukać pomiędzy nimi „złotego środka”.
- Warto zadbać o stworzenie sieci **lokalnych ambasadorów pamięci**, osób, które będą współpracować z Izbą (np. w formie wolontariatu) i szerzyć jej przesłanie w lokalnym środowisku. Mogą być to np. osoby, których rodziny żyły na Woli w czasie Powstania i chcą przekazywać te historie dalej.
- Warto **zaadresować obawy o zawłaszczenie przestrzeni parku przez Izbę** - nie bać się komentarzy mieszkańców, odpowiadać na nie, wskazując otwartość programu i samej instytucji.
- Działania, które cieszyły się największym zainteresowaniem na etapie konsultacji (np. kino plenerowe) **warto wdrażać od początku działania Izby i testować, na ile się sprawdzają.**
- Warto podjąć w Izbie **tematy, które były proponowane przez osoby uczestniczące w konsultacjach** i sprawdzać, z jakim przyjęciem się spotykają.
- Należy **zadbać o dobrą koordynację działań** w Izbie z już istniejącymi obchodami i miejscami upamiętnień.

CORAZ
LEPSZA

WARSZAWA

KONSULTACJE SPOŁECZNE

CO DALEJ?

CO DALEJ?

Raport zostanie opublikowany na stronach Izby Pamięci i Warszawskich Konsultacji Społecznych oraz rozesłany do osób, które były mailowo zapraszane do konsultacji.

Efekty konsultacji zostaną przedstawione całemu zespołowi zajmującemu się Izbą Pamięci.

Program Izby zostanie przygotowany z uwzględnieniem wniosków z konsultacji.

2 października odbędzie się otwarcie Izby.

W drugiej połowie października ruszy program działań w Izbie.

[Informacje o Izbie można śledzić na jej stronie.](#)

Punkt konsultacyjny – 8 czerwca
Fot. Katarzyna Szewczyk

CORAZ
LEPSZA

WARSZAWA

KONSULTACJE SPOŁECZNE

AKCJA INFORMACYJNA

AKCJA INFORMACYJNA

- Rozwiesiliśmy 15 plakatów z informacjami o konsultacjach na Woli i Bemowie (na tablicach sąsiedzkich, w bibliotekach, Miejscach Aktywności Lokalnej).
- Rozdaliśmy ok. 130 ulotek.
- Wysłaliśmy maile do kilkudziesięciu organizacji, wspólnot mieszkaniowych i szkół na Woli i Bemowie, ponadto dzwoniliśmy do części szkół.
- Zamieściliśmy 3 posty o konsultacjach na profilu Konsultacje Społeczne Warszawa na Facebooku i udostępniliśmy je w grupach dzielnicowych (zasięg pierwszego postu: 14 951).

Ulotki konsultacyjne
Fot. Krzysztof Średziński

ZAŁĄCZNIK DO RAPORTU

Zestawienie wszystkich opinii, potrzeb, propozycji, które wpłynęły w trakcie konsultacji, do pobrania ze strony konsultacje.um.warszawa.pl

INFORMACJE

JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA:

Muzeum Warszawy

KONSULTACJE ZREALIZOWAŁA:

Fundacja Pole Dialogu

PUBLIKACJA RAPORTU: lipiec 2022